

SLOVENSKI NAROD.

"Slovenski Narod" velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:	K 24-	v upravnemu prejeman:	K 22-
celo leto	12-	celo leto	K 22-
pol leta	6-	pol leta	11-
četr leta	3-	četr leta	5:50-
en mesec	2	en mesec	1:30-

Dopisi naj se frankirajo. Kopiji pa ne vracajo.

Uredništvo: Knaflove ulice št. 5, (nadstropje levo), telefon št. 84.

Govor poslanca Hribarja

v seji posanske zbornice, dne
16. marca.

III.

Temna slutnja.

Sprico ravnanja lajtnanta Mayerja me navdaja temna slutnja, ki je žal ne morem zatreti, slutnja namreč, da je bilo pod njegovim posvetstvom stečejo moštvo že prej **podučeno**, da se bo streljalo in da je zato koinaj čakalo trenotka, da rabi orozje. Direktnih dokazov za to seveda nimam; pač pa mi je znano, da so nekateri izmed vojakov, ki so 20. septembra streljali na demonstrante v Ljubljani, dali svojemu kanibaliskemu veselju nad tem činom izraza s tem, da so svojim sorodnikom in znancem poslali razglednice, v katerih so se ponašali s tem svojim žlastnim junaštvom. Te razglednice, ki potrjujejo mojo slutnjo, je poštna uprava konfiscirala. Pozivljamo vladu, naj jih predloži visoki zbornici, da ta spozna duha, ki vladu na tem delu naše armade. Dalje pravi lajtnant Mayer: »Poprej sem množico opetovano pozival, svaril in opominjal, naj ne meče kamnov, ker se bo sicer streljalo; specijalno posamičene skupine žensk sem pozival, naj se odstranijo, ker se bo najbrž streljalo. Deloma so ženske sledile mojemu pozivu, deloma ne.« V tej izpovedi, visoka zbornica, tiči predzrna nesrešnica, ak se nanaša izpoved na postopanje lajtnanta Mayerja napravil demonstrantom v Šolskem drevoredu. Po vseh pričah brez izjeme je namreč dokazano in potrjeno, da ni lajtnant Mayer, predno je dal streljati na demonstrante v Šolskem drevoredu, nikogar opominjal ali svaril, da ni poprej poskusil z naskokom z bajonetom deležnike razgnati in da ni dal ne znamena za naskok, ne znamena za streljanje. Mladi oficir se pač zaveda, kako neprudarno je ravnal in hoče s to trditvijo polepšati svoje dejanje, ki se ne da opravičiti. Drugod je pač opominjal in svaril, ali, to poudarjam novič, ne pred Šolskim drevoredom. Eno priznauje o tej izpovedi pa je velevaržno in se mora pribiti. Lajtnant Mayer pravi namreč, da je posebno posamične skupine žensk pozival, naj se razidejo, »ker se bo najbrž strejalo«. Vedel je torej že v Miklošičevih ulicah in v Francijskih ulicah — zakaj samo tam

je pozivil ljudi, naj se razidejo — da se bo streljalo. Kako važno priznanje za preiskavo tega dogodka je s tem da lajtnant Meyer vojaški oblasti sara v roke! Ali se bo tudi uvaževalo?

Ravno tako postavlja lajtnant Mayer resnico na glavo s trditvijo, da ni nihče od njegovih mož sledil množici, da je sedem mož njegovega oddelka streljalo in da je bilo oddanih vsega skupaj deset strelov.

To trditve pobijajo poleg mnogih drugih zlasti izpovedi naslednjih prič: Alojzij Tavčar, e. kr. realni profesor; Edvard Gregorič, e. kr. sodni služba; Fran Pust, e. kr. finančni paznik; Ludvik Perič, pravnik; Jakob Jereb, monter mestne elektrarne; Vinko Nedeljko, e. kr. davčni oficijal; Fran Per, mesarski pomočnik; Josip Trtnik, abiturient; Rajko Kamenšek, e. kr. davčni praktikant; Marija Ogrinc, paznikova soproga; Viktor Novak, visokošolec; Mihael Cugelj, mizarski pomočnik; Marija Goršič, nevesta ustreljenega Rudolfa Lunderja; Rihard Tory, trgovski sotrudnik; Fran Podržaj, frizer; Milan Stupica, nastavljenec električne cestne železnice; Marija Skrjane, delavka tobačne tovarne; Fran Soukal, krojaški mojster; Čestina Kunauer, višjega paznika soproga; Ivan Črnivec, urarski vajenec; Anton Melik, sedinošolec; Matja Hubad, profesor in koncertni vodja »Glasbene Matice«; Matija Zajmida, višji deželnih svetnik; dr. Josip Jerše, stolni vikar in Ivan Šubic, e. kr. ravnatelj umetnoobrtn strokovne šole v Ljubljani. Vse tu navedene priče so z vso gotovostjo pri sodišču in na mestnem magistratu izjavile, da so vojaki tekli za bežečo množico in da so vsah zase in v presledkih vanjo streljali. Sprico tolikih soglašajočih izpovedi je pač evidentno, da je trditve lajtnanta Mayerja, da od njegovih vojakov nihče ni tekel za množico, vrlhunc frivoltosti. To trditve postavljajo na laž tudi sledovi streljanja. Na hiši št. 14. Pred Škofovijo so namreč bili 21. septembra, kakor to izhaja iz pričevanja mestne knjigovodje Frana Trdine in kancelejskega praktikanta Žitka Tomana, tičale kroglice, ki so bile brez dvoma izstreljene iz infanterijskih pušk, ki so se rabile. Ena teh krogelj se je izročila e. kr. državnemu pravduštu v Ljubljani. Od teh krogelj nastale luknje v zidovju pričajo najbolje, da so vojaki moralni teči za bežečo množico. To potrjuje tudi izpoved Marije

Goršič, ki je videla, držeč na rokah svojega umirajočega ženina, kako so se trije ali štirje vojaki vračali k poslopju meščanskega bolniškega zavoda in to od javnega stranišča in od mescnice, od koder edino je bilo mogoče streljati na hišo št. 14. Pred Škofovijo. Zaradi predočenja kraja je treba vedeti, da je trg Pred Škofovijo za pol drugi meter višji, kakor Pogačarjev trg. Ker imajo luknje v zidovju hiše št. 14 posvečno smer navzgor, je s tem najbolje dokazano, da vojaki s Pogačarjevega trga na demonstrante, ki so bežali med stolno cerkvijo in med Škofovijo niso streljali v ravni smeri, marveč so držali puške nekoliko kvišku. (Jako res!) Da je bilo res tako, priča pred hišo najdena kroglica, ki jo je mestni magistr odstopil e. kr. državnemu pravduštu in ki ima jekleni ovoj pripognjen navzdol, to kaže, da je kroglica v poševni smeri, malo navzgor, priletela ob kamen v zidu in potem padla na tla; če bi bila priletela v ravni smeri, bi bila ploščata postala. To ne svedoči samo, da so vojaki posamično tekli za bežečo množico, nego da so celo premenili fronte in streljali na bežeče, (Posl. Neuman: Tista ulica je samo pet metrov široka!) Da.

Ako se dalje uvažuje, da so bili glasom uradnega potrdila oba mrtveci in vsi težko ranjeni o d z a d j zadeti, potem se dobi še pravi pogojem o nevarnih posledicah, ki bi bile vsled demonstrantov lahko nastale za oddelek lajtnanta Mayerja. (Medkljici.)

Govorilo se je o tem, gospoda moja, v delegaciji in tudi uradno poročilo deželne vlade kranjske je obsegalo trditve, da se je na vojaštvu izkoristilo točno kamnov, da vojni ministri je vedel celo povedati o vrčkih in opekah, ki so letale na vojake, o katerih pa vojaštvu samo ničesar ne ve. Če bi te — žal — uradne trditve bile resnične, potem bi bila vendar toča kamnov imela kaj resnih posledic za vojake. A kaj vidimo! Konsignacija e. in kr. pešpolka Leopold II. kralj belgijski ekshib. št. 55. od 22. septembra 1908 — podpisana od polkovnega zdravnika dr. Matije Slavika — poroča o posledicah te točne kamnjenja. Navedeno je od vseh vojakov, ki so bili v službi osem mož, ki so bili baje zadeti od kamnov. Razvid polkovnega zdravnika dr. Matije Slavika pravi, da pri dveh vojakih ni nobenih vidnih znakov zadeta s kamni, pri treh da je odbita koža na

mestih, kakor leča velikih, pri enem da je na zgornjem delu roke dva vinjarja velika rdeča lisa okrog katere je lahka oteklna, pri enem na levem spodnjem komouku kakor vinar velika lahka popluta. Končno je računski podčastnik I. razreda Leopold Schmid naznani, da ga je zadaj na glavi zadel kamen in zdravniški izvid pravi, da je tam — poslušajo dobro, gospodje — dva centimetra dolga in dva milimetra globoka rana, ki teče od zgoraj dol. Zdaj, gospoda moja, pa pride najzanimivejše na tej stvari. Ta gospod računski podčastnik, je rano, ki že po svojem značaju priča, da ni bila prizadejana s kamnom, dobil ne 20. septembra marveč že 18. septembra na Marijinem trgu in prizadejala mu jo je sablja zapovednika vojaškega oddelka pešpolka št. 27., kateri oddelek je stal pred Prešernovim spomenikom. Ko je namreč dotični oficir dal povetje »naskok!« je zamahnil s sabljo in je z njo zadel ob strani stojecega računskega podčastnika Schmidta, tako da se je prijet na glavo in je brčas prevzet od bolečin za trenutek stopil pred fronto. Marker kavarne »Pri slonu«, Viktor Sedej, ki je stal čisto v bližini, je ta dogodek natanko videl. Da je Schmidt bil 18. septembra ranjen, potrjuje tudi Elsa Sampl, soproga narednika 27. pešpolka Sampla. Če se vse to upošteva, se razvidi, kaka je bila nevarnost, ki je od 18. do 20. septembra vsled takozvane toče dežja pretila vojaštvu in mirno lažko rečem, da v varstvu državljanov namenjena oborožena sila ni bila še nikdar tako lahkomiselnino in brezvestno in naravnost hudoško porabljana proti sodržavljanom lastne države, kakor dne 20. septembra v Ljubljani.

Navesti bi mogel še marsikaj v podkrepljenje te svoje trditve, a zadrstuje naj samo še ena stvar. C. kr. realni profesor Alojzij Tavčar in e. kr. ravnatelj umetnoobrtn strokovne šole Ivan Šubic, ki stanujeta oba v hiši meščanskega bolniškega zavoda, izpoveduje namreč, da potem ko so odstranili ranjence in je bil Pogačarjev trg skoraj prazen ter je le nekaj ljudi sem in tja begalo, je z oficirsko pelerino ogrjen mož nekim »fej« in »Zivio« klicočim damam po izpovedi rečenega profesorja odurno zaklical: »Se enkrat vpjite »Zivio« in bomo streljali! ali, kakor je slišal ravratelj Šubic: »Kdo? »Zivio« vpjite, bo ustreljen!« Očitno je torej da se ni — kakor se je poročalo

skega vseučilišča dr. A. Heinz, Bolgare pa profesor Todorov iz Sofije. Mudil pa se je takrat v Belgradu tudi dr. Černy iz Prage, potem dr. L. Gaj, sorodnik slavnega Gaja, ki ima sorodstvo v Belgradu, in še več znancev.

Na dan otvoritve bil je slavnostni zbor na vseučilišču, to je v hiši, ki ima na pročelju napis: »Miša Anastasiev svom očetevstvu 1863.« Otvoritve se je udeležil kralj s prestolonaslednikom, ministri, profesorji, gradonačelnik Kosta Glavinić, metropolit z duhovščino, meščanstvo, dajaštvo in mi oficijalni zastopniki. Kraja je ob vhodu sprejel rektor Sima Lozančić. Ko je vstopil, zapel je zbor »Obilicev« pesem »Dobronam došao«. Kralj je nato proglašil prvi srbski univerzitet otvorjenim. Potem so govorili predsednik ministrskega sveta, minister просвете, rektor vseučilišča in jugoslovanski odpostolci. Rektor Heinz je čital spomenico, ostali odpostolci pa so v govorih slavili prvo srbsko vseučilišče. Kralj je še dal prečitati brzjavko, s katero črnogorski knez Nikola zelo bratski pozdravlja prvo srbsko vseučilišče. Napisel je zbor »Obilicev« zapel pesem: »Vivat academia!« in slavnost je bila končana.

Odšli smo na Kalemeđan in smo položili vence na spomenik Pančića in Daničića.

vojnemu ministru — streljalo radi nevarnosti in dejanskega žaljenja vojaštvu ter radi toče kamnov nego najbrž iz golega narodnega sovraštva proti »Ziviu« klicateljem. (Tako je!) Belgiji in Sloveni.

To so pač trde besede. Iz ustvišjih oficirjev se dostikrat sliši, da se vojaštvu nima vtikati v politiko in da imajo gospodje oficirje le eno analogo: popolnom neodvisno od političkega valovanja služiti najvišjemu zapovedniku. To se prav lepo sliši. Toda, gospoda moja, ne sime se pozabiti, da resnica te trditve na laž postavlja. Vojak in zlasti oficir, ki ima višjo izobrazbo, se ne more odtegniti vplivom svoje družbe, kvečemu ce bi bil nadčlovek! Žal da v naši armadi ni takih nadljudi. In tako se zgodi — izjavljam takoj, da tega nikomur ne zamerim — da je dandanes tudi vojaštvu pod vplivom političnih valovanj. Naravno je, da so nemški oficirji na strani svoje narodnosti in da se med njimi zelo kaže sovraštvo proti drugim narodnostim, ki je zlasti goje nemški časopisi, in pri nas vsled birokratične tradicije seščeno sovraštvo proti Sloveniju. To se kar se tiče moštva, pokazalo tudi v Ljubljani, odkar se je tam nastal pešpolk št. 27. Ljubljana je znana kot ena najprijetnejših garnizijskih mest. To so potrdili večinoma vsi oficirji, ki so od kjer koli prišli v Ljubljano. Seveda so se raznere od lanskega leta nekoliko premenile, a vendar je treba opozarjati, da ga pred 20. septembrom morašti bilo v monarhiji mesta, kjer bi bilo vojaštvu s civilisti živilo v takem soglasju, kakor v Ljubljani.

Med pijanimi vojaki in vjenjenimi civilisti se primerijo povsod izgredi. Morda pa niso ti izgredi nikjer tako pogosti, kakor ob sobotah in ob nedeljah v Ljubljani. Policijska poročila, ki se pošiljajo na stacijsko poveljstvo o teh dogodkih in katerih število je tako znatno, obsegajo skoraj vsa karakteristično naznani, da so izgredi ali nastali vsled tega, ker so začeli vojaki pešpolka št. 27. poslati ljudi s »kranjski pes, kranjska svinja, slovenski pes, slovenska bestja«, ali da so pri prepisih, ki so iz kateregakoli vzroka nastali s civilisti, rabil brez izjeme take poslovke. (Posl. Malik: To se ob sebi razume, ker dela ta poročila policija gospoda Hribarja.) Ali, gospod kolega, saj se vendar vedne navajajo price! In poslušajte, kar bom še dalje povedal.

Zvečer nam je vrla privedila banket pri »Kolarcu«. Udeležili so ga ministri, profesorji, meščanstvo in dijaštvo. Ministrski predsednik je nazdravljal kralja v kratkih besedah, naj živi naš kralj Peter. Minister je seveda mislil Srbe, kajti mi imamo carja, kralja in kneza, zato sem z ministrom Todorovičem in Žujovičem, med katerima sem sedel, trčil s čašo rujnega negotinskega vina: pa naj živi kralj Peter. Godbe ni bilo, petje tudi ne, saj nam tega ni bilo treba, le neki učitelj nas je zabaval s tem, da nam je zapel dve ali tri južanske srbske narodne pesmi. Pel je tako krasno, da nam je duše pretresel. Obdušovali so ga Srbi, a jaz sem ga obožaval, saj še kaj takega nisem nikdar slišal. Še danes gledam v duhu moža s črno brado, ki me je tako začaral s pesmijo o Kraljeviču Marku.

Kralj je jugoslovanske odpolane sprejel v posebni avdijenciji, in to vsakega posebe in jih je ob tej prilikai, kakor je to navada, odlikoval, izročivši osebno vsakemu posebni red Sv. Save, kar so Srbi smatrali za posebno čast. Tu sem videl, da so kralju naše književne razmene dobro zname, osobito delovanje naše »Slovenske Matice«.

(Dalje prihodnjic.)

LISTEK.

Belgrad.

Potopisne slike iz l. 1905. in 1906.

Napisal Anton Trstenjak.

(Dalje.)

Tu sem si nehote mislil, mala si Srbija, a imaš toliko odličnih gostov, ki pa se tudi zanimajo za tvojo usodo. Vsi so tu prihajali, samo njega ni bilo, namreč Angleža. Anglež, ki morda meni, da še ni v svojih naselbinah nobenemu človeku vratil, bil je užaljen, ker so Srbi kralja Aleksandra odstranili in tako rešili domovino. Nihče ne odobrava čina kot takega, ali pravični zgodovinar, kadar bode pisali o tej krvavi noči, bode priznal, da so Srbi s tem groznim činom rešili domovino. Salus re publicae suprema lex esto.

Kralj je prišel v dvorano, spremjal ga je mlad deček vitkega stasa, resnega obraza in odprtrega čela. Bil je to prestolonaslednik George, ki se je postavil poleg svojega oceta, mirno gledal poslance, le zdaj in zdaj mu je bistro oko šinilo na očetovo stran. Predno je kralj stopil na svoje mesto, obrnil se je k

slancem, nahnil je z desno roko v pozdrav, tako, kakor prijatelj prijatelja pozdravja, vsi poslanci so stali in tedaj je kralj s krepkim, a prijaznim glasom rekel: Pomozi Bog, brač! Dasi sem vedel, da žive Srbji v patriarhalnih odnosajih, da tu ni razlike med ljudmi in da tu ni plemstva, katero drugod s svojimi manirami razdvaja: ljudi, vendar me je kraljev pozdrav iznenadil in seveda tudi tako prijetno dirnil. Tako se pozdravljajo res bratje.

Potem je kralj razločno in glasno čital svojo pisano »besedo«. Beseda se imenuje prestolni govor. V tej besedi je najprvo predstavil poslancem sina prestolonaslednika Gjorgija, ki je postal polnoleten. Rekel je, polnoletni prestolonaslednik bodi pokoren zakonu in volji naroda, zastopanega v narodni skupšč

Če bi bilo tako, kakor Vi trdite, bi se ne bilo moglo zgoditi, da so vojaki bili radi tega kaznovani. Divizijonar podmaršal pl. Lang je bil tako ljubezni in me je zagotovil, da se v vsakem takem slučaju poklicuje vojaki na odgovor in da se jih dostikrat tudi jstro kaznuje. Takih kaznovanj je bilo že mnogo, pravkar se je po pričah potrdilo, da so se taka psonanja resnično zgodila. Toda, gospoda moja, karakteristično je, da se vzle postopanju vojaških oblasti tiste psonke vedno in vedno rabi. Celo pri zadnjih demonstracijah se je zgodilo, da so take izraze rabilo samo vojaki, ki so bili v službi, nego tudi oficirji. Tako je dal branjevec Pavel Vrankar na zapisnik, na, ko je 26. septembra ob polu 9. zvečer stopil iz kavarne Prešeren, mu je pesek 27. pespolka ne da bi imel kak povod, nastavil bajonet na prsa in vanj zakričal: »Prokleti kranjski pes, marš!« Dalje je izpostavil trgovskega sotrudnika Janka Stupice in pisarniškega sluge pri dr. Furlanu Valentino Drčarju posneti, da je v Miklošičevih ulicah poleg Bajnbergove hiše v svojem kordonu stojec oficir neprestano rogovil s svojo sabljo in vplil na demonstrante »Windische Hunde«, potem »Harts Maul« in »Verflucht« — dalje trgovski sotrudnik Stupica ni slišal. Po soglasiu izpovedbah je imel ta oficir pri sebi psa, ki je obljajal in naskakoval vsakega pasanta. (Veselost.) Pekovski pomočnik Josip Skrajnar pripoveduje, da je prihitek proti njemu, ko je stal 20. septembra zvečer poleg frančiškanske cerkve v Miklošičevih ulicah oddelek 27. pespolka v brzotku, da je neki infanterist stopil pred njega in nanj zakričal: »Ti prokleti pes, ali boš bežal.« (Medklie.) Končno naj bo omenjenega izpoved stolnega vikarja dr. Jeršeta, ki se je 20. septembra ob polu 9. od večerje pri Uršulinkah vrátil po Wolfovih ulicah domov ter videl také stvari, da je dal na zapisnik naslednje besede: »Tam stojecim vojakom je strast žarela iz oči (Veselost in medklie), ker so z nasajenimi bajoneti planili za posamičnimi nagajevci.«

Sprememba v skupnih mestrstvih.

Budimpešta, 28. marca. Čim bo odstranjena sedanja kriza v zunanjem položaju, bodo odstopili vsi trije skupni ministri baron Aehrenthal, baron Burian in general Schönaich. Kot naslednika barona Aehrenthala imenujejo bivšega ogrskega ministrskega predsednika Kolumona Szellia, sedanjega guvernerja ogrske hipotekarne banke. Poleg Szella pa pridejo kot kandidatje za to mesto v poštev tudi sedanji ogrski ministrski predsednik dr. Wekerle, ogrski minister notranjih del grof Andrássy in grof Zichy, zaupnik prestolonaslednika nadvojvode Franca Ferdinanda. Da si vlada glede osebe še negetovost, toliko pa je gojovo, da bo Aehrenthalov naslednik kog ogrski državnik.

Ta teden donese zaželeni mir.

Dunaj, 28. marca. V diplomatskih krogih sodijo, da ta teden definitivno donese zaželeni mir, da si nasprotja v naziranju med angleško in avstro-ogrsko vlado niso poravnana. Anglija namreč zahteva, naj se Avstro - Ogrska istočasno s Srbijo razoreži. O tem pa baron Aehrenthal neče nicesar vedeti, marveč zahteva demobilizacijo Srbije, razpustitev čet in jamstvo, da bo Srbija za dlje časa mirovala.

Odškodnina Turčiji.

Dunaj, 28. marca. Avstro-Ogrska ima glasom poravnave s turško vlado plačati dogovorjeno odškodnino za Bosno dne 10. maja. V smislu poravnavnega zapisnika se imata odškodnina v znesku 55 $\frac{1}{2}$ milijona kron plačati v Londonu in sicer v zlatu.

Intervencija velesil ali ultimatum?

Budimpešta, 28. marca. Angleška vlada ima danes vročiti Avstro - Ogrski svoj odgovor na noto barona Aehrenthala. Ako pride v tem oziru do ponedeljka do sporazuma, bo Avstro - Ogrska počakala na intervencijo velesil in nje uspeli v Belgradu. Ako bo iz angleškega odgovora razvidno, da se velesile glede intervencije še niso sporazumele, bo Avstro - Ogrska ne glede na to, da li se bodo pogajanja med velesilami še nadaljevale, dala svojemu poslaniku v Belgradu nalog, naj vroči srbski vladultimatum. Intervencija v Belgradu se ne sme več odlagati in se mora izvršiti te dni in sicer kot kolektivna intervencija velesil, aka Anglija sprejme avstro - ogrske predloge, ali pa kot samostojen krok Avstro - Ogrske.

Dunaj, 28. marca. Anglija bo na vsak način še tekom današnjega dne odgovorila na avstrijske propozicije. Mogoče je sedaj dvoje; če bo odgovor zadovoljiv, v tem slučaju bi moral Anglija sprejeti vse predloge barona Aehrenthala v celem obsegu, bodo velesile interveniale v Belgradu. V tem slučaju odpade seveda Forgacheva intervencija. Ako bi pa angleška vlada v celoti ne akceptirala Aehrenthalovih predlogov, bo grof Forgach v pondeljek vročil Srbiji ultimatum.

Ruska javnost proti ministru Izvoljskemu.

Petrograd, 28. marca. Vse časopisje najostreje napada ministra Izvoljskega, da je kapituliral pred Avstro - Ogrsko in priznal aneksijo Bosne. Vsi listi soglašajo v tem, da je Rusija s svojo politiko izgubila za nedogleden čas ves svoj vpliv in ugled na Balkanu, dočim si je avstrijska politika priborila nezaslišan triumf.

Petrograd, 28. marca. Vse stranke v gosodarstveni dumi so ogorčene v slednjajnovejši politiki ministra Izvoljskega. Grof Bobrinsky je izjavil, da bo Bosna in Hercegovina v zvok, da ne more biti govora o tem, da bi v doglednem času prišlo do prijateljskega razmerja med Rusijo in Avstro - Ogrsko. Vladimir Makiakov se je izrazil, da ga je kralj ministra Izvoljeskega, s katerim je priznal aneksijo, naravnost konsterniral. Kadet Bobjanski je mnenja, da znači priznanje aneksije po ministru Izvoljskem poraz ruske diplomacije, vendar pa s tem avstrijsko - srbski konflikt še ni poravnani. List »Večer« naglaša, da bo radi aneksije Bosne misel na revanžo med ruskim naredom naraščala kakor la-vina.

Srbski kronski svet radi prestolonaslednikove abdikacije.

Belgrad, 28. marca. Pod kraljevim predsedstvom je imel danes kronski svet sejo, ki so se je udeležili vsi ministri ter predsedniki državnega sveta, kasacijskega in apelacijskega dvora ter glavne računske kontrole. Prestolonaslednik Gjorgje je pred zbranimi dostojanstveniki postal izjavo, da se odpoveduje pravici do prestola, ter podpisal tezadjni zapisnik. Zapisnik so podpisali vsi navzoči. Ko je prestolonaslednik na ustimenem vprašanju odgovoril, da vztraja pri svoji abdikaciji, se je sklenilo, da se ima ta državni akt predložiti narodni skupščini. Čim bo narodna skupščina abdikacijo vzel na znanje, bo kraljevič Aleksander proglašen za prestolonaslednika.

Ne smaram se zavezanega se ravnat po carjevih nasvetih.

Belgrad, 28. marca. Kraljevič Aleksander in razni dostojanstveniki se trudijo, da bi princu Gjorgiju prigovarjanja daje ta stereotipen odgovor: »Kar sem imel povedati, sem povedal in pri tem vztrajam.« Snoči je imel prestolonaslednik Gjorgje daljši razgovor z ruskim poslanikom Sergejevim. Sergejev je sporočil prestolonasledniku, da njegovega koraka ne odobrujejo in da car želi, naj svojo abdikacijo prekliče. Kraljevič Gjorgje je ta nasvet odločno, da naravnost osorno odklonil ter poslaniku izjavil, da se Rusija nima pravice vmešavati v notranje srbske razmere in da se ne smatra obvezanega se ravnat po carjevih nasvetih.

Armada za prestolonaslednika.

Belgrad, 28. marca. Vojni minister general Živković je obvestil kralja Petra, da vlada med armado silna nevolja radi abdikacije prestolonaslednika Gjorgja in da ni izključeno, da se del vojaštva upre, ako kraljevič Gjorgje ne prekliče svoje odpovedi. Kralj je takoj poklical k sebi kraljeviča ter mu prigovarjal, naj svojo abdikacijo prekliče, toda ves trud je bil, zman, kraljevič je trdovratno vztrajal pri svojem sklepu.

Belgrad, 28. marca. Ponoči so imeli podčastniki tukajšnje garnizije shod, na katerem so sprejeli resolucijo za vojno. Podčastniki so nadalje sklenili pozvati prestolonaslednika, naj stopi na celo armade in naj gre v boj za domovino. Po počilih iz notranosti je med armado opažati sunljivo gibanje. Bati se je, da se upre armada in da proglaši prestolonaslednika Gjorgja za kralja.

Slovenči in Slovenci Ne zabilo družbe sv. Cirila in Metoda!

„Veleizdajniški“ proces v Zagrebu.

V Zagrebu, 27. marca.

Danes je bil 18. dan obravnave. Najprej je bil zaslišan 27-letni trgovec in posnem Peter Bekić iz Dvora. Ta je vpravšč, zakaj ne toči državnih pravnikov bivšega bana Khuen-Hedervaryja, ki je dovolil vse to, kar se zdaj preganja kot veleizdajstvo, namreč srbske zastave, grbe, cirilico itd. Predsednik: Takrat se ni vedelo, kaj to pomeni. — Predsednik je dal po kazati lesene tabakire, narodne stekljenice in srajce, okrašene s srbskim grbom. Ko še dokaže, da so srbske grbe na teh srajcih izdelale hrvaške učiteljice na hrvaški obšti soli, srbski grb na tabakirah in stekljenicah pa od kaznjencev v hrvaški deželni kazničnici v Lepoglavi, nastane velika veselost.

Ko nastane še pri drugih dokažih, ki se ponesredujo, občna veselost, se spozabi predsednik in govori o smrkavcih in pobalinstvih. Zaradi tega ga prime zagovornik dr. Bidišadijević na kar pravi predsednik, da je rabil te besede kot opomin. Na daljnja vprašanja pravi otožene: »Jaz sem Srb skozinsko in če je že to veleizdajstvo, nas vseh 53 kar obesite. Ostalo bo potem še vedno 700 000 takih veleizdajalcev v deželi. Drž. pravnik Accurti: Bilo bi žalostno, če bi bili vsi Srbi taki, kakor ste vi.

Dopisi.

Iz Krškega. Šolsko gledališče v Krškem. Krško učiteljstvo je šlo v svojem neumornem delovanju zopet korak naprej. Voditelja mešč. in ljudske šole sta sklicala dne 25. jan. 1909 učiteljsko osobje obeh šol seji in takrat se je sklenilo, da se bodo v prihodnje prirejale vsaj tri do štirikrat na leto gledališke predstave. Konstituiral se je odbor in delo si je razdelilo učiteljstvo med seboj.

Da je to težko delo šlo tako hitro od rok, zahvaliti se je skupnemu složnemu delovanju mešč. in ljudske šole. Prva gledališka predstava je bila 25. t. m. in se je ponovila 28. Prvi pogoj vsake gledališke predstave je oder. To delo sta prevzela strokovni učitelji g. Karel Humek in ljud učitelj g. Fl. Rozman, ki sta oba prava mojstra v mizarskih izdelkih. V pretekli dveh mesecov napravila sta s svojim delom — ki jima je vzelo mizarsko učiteljico — moderno opremil oder, kakršnega — smelo lahko trdim — nima nobeno diletantsko gledališče. Kulise je naslikal g. Humek, ki je znova pokazal, da mu ni nobeno polje slikarstva tujje. Že v prvem prizoru zrli smo krasni gozd; v najkrajšem času se je spremenil v lepo dvoranu božičnega moža in končno smo občudovali mično kmetsko izbo. Kot prva predstava se je uprizorila otroška spevogra »Palčki«. Petje in priučevanje igre so prevzete domače učitelje, režijo za to igro je pa vodil g. strokovni učitelj Makso Hočvar. Tako srčkanih igralcev, ki bili tako lepo igrali, še ni bilo kmalu. Peli in igrali so vsi tako dovršeno, da se je vsakdo čudil. In z mirno vestjo se lahko čestita učiteljstvu na tem uspehu, ki ga je želo v teh dneh. Tudi scenerija je bila kaj lepa, zlasti v prvem dejanju, ko so mali palčki posedali v gozdu in pričevali svojem kralju svoje doživljaje. Končno moram omeniti že gosp. učitelja Levstika, ki je s svojim oktetom na lok žel obilno priznanja. Ta oktet je igral mično ouverture ter v premorih. — Vodstvo odbora imata ravnatelj dr. Tom. Tomić in nadučitelj J. Adlešič, ki sta ves čas neumorno sodelovali. Občinstvo je bilo s predstavo zelo zadovoljno in pri sklepku se je slišal marsikateri klic: »Ah pa je že konec?« Ta prvi poskus je pa tudi pokazal, kakšno privlačno silo imajo take prireditve. Velika telovadna dvorana je bila nabito polna in mnogo ljudi se je moral pri prvi predstavi vrniti, ne da bi predstava videli. Krško občinstvo bo pa tudi vedelo v bodoči cemiti trud učiteljstva ter bo posecalo tudi v bodoče te šolske predstave, ki spajajo dulce et utile, kajti prispevki teh predstav so namenjeni za revne lačne otroke. In v tem zmislu bo prebivalstvo gotovo vedno podpiralo krško učiteljstvo. Le tako naprej!

Grafenauer je dobil 6052 glasov, Metnitz pa 7783 glasov. Socijalni demokrati so glasovali za nemškega nacionalca Metnitz proti slovenskemu kandidatu V Beljaku je bil izvoljen socialist Eich s 3673 glasovi, nemški nacionalci Brugger je dobil samo 658 glasov. V Š. Vidu je bil izvoljen nemški nacionalec Götsbauer s 6869 glasovi proti klerikalcu Tatschlu, ki je dobil 1249 glasov. V Spitalu je bil izvoljen dr. Steinwender s 6178 glasovi. V splošni kuriji si Slovenci na Korčem niso mogli pridobiti nobenega mandata.

— Neumiliva brezhtaost Iz kostanjevškega sod. okraja se nimpiše: Dasi dobro poznamo izredno predznost in trdo kožo suspendira nega notarja Hafnerja, smo vse eno pričakovali, da bo odločilni izrek najvišjega sodišča vendar kaj vplival na tisto trošico sramljivosti, ki jo je navsezadje najti tudi v znadnjih dvomljive vrednosti. Pa kakor je videti, temu ni tako. Zaradi zapelejava na kričemu pričevauju pravomočno obsojeni kavalir nastopa še vedno kot — kazenski zagovornik in to v takojšnjem okraju. Ne vemo sicer, kak vtišk imajo sodniki, katere je Hafner še nedavno odklanjal in denunciral, ko nastopa ta s pričami v kazenskih stvarih Ali mneja smo da vsaj v kostanjevškem okraju bi se to ne smelo zgoditi.

Strahovlada na Hrvatskem.

Časnikarja Milana Pluta iz Belgrada, ki se je mrdil kot poročevalc pri »veleizdajniškem« procesu v Zagrebu, so služabniki hravatske pravice zaprli zaradi — vohunstva. Ker se je Piutova nedolžnost tako jasno izkazala, da celo R. učnivi služe niso upali o njej dvomiti, so Pluta pač izpisali, a so mu ukazali, da mora takoj za pustiti Zagreb, kar se je seveda zgodilo.

Gospodarsko napredno društvo za sentjakobski okraj predstavlja danes dne 29. marca t. l. ob 8 uri zvečer v gostilniških prostorih g. Lojra Sarca p. d. Rastoharja svoj mesečni društveni shod, na katerem bo razgovor o važnih dnevnih vprašanjih, predvsem o plačevanju deželnih doklad za hišo, ki so bile zgrajene po potresu, o bližnjih volitvah v mestni občinski svet itd. Na dnevnem redu je tudi končno predavanje g. dr. Pavla Grošelja na Vabimo torej vse društvenike in prijatelje društva, da se shoda udeleži v čim najboljšem števiju.

Polično in prosvetno društvo za Krakovo in Trnovo.

je imelo včeraj popoldne svoj redni občni zbor v gostilniških prostorih g. Antona Steinerja na Opekariki cest. V navzočnosti nad 30 članov otvoril predsednik g. Anton Trstenjak občni zbor z pozdravom navzočih ter predstavi zastopnika c. kr. vlade, ki v začnjem času so ne zamudi nobenega občnega zborja naših političnih društev, političkega kancela Finka, in poroča o društvenem delovanju. Posegel je nekoliko nazaj, spominjajoč se ustavovitve »Slovenskega društva«, ki pa je po odhodu dr. Voščaka iz Ljubljane zaspalo. Narodno napredno stranka potem ni imela nikake politične organizacije, kar se je posebno občutno pokazalo pri zadnjih državnih zborskih volitvah. Tedaj so se ustavili za posamezne ljubljanske okraje neki agitacijski odbori, katerih delovanje je pomagalo kandidatu napredne stranke do zmage. Nato se je trnovsko-kraški občni zbor ustavil v korist okraja in bi bilo društvo tudi še nadalje dobra zaslomba, prava trdnjava narodno napredne stranke. — Po občnem zboru je nato g. dr. Tavčar, prisrčno po zdravljenju z živio klici, sporočil zborovcem pozdrav osrednjega vodstva stranke in izvršil občni zbor v tako lepem sočasju. Priporočal je, da naj društvo ne kaže svojega delovanja samo s prirejanjem veselja, temveč tudi krepkim delom na gospodarskem polju, kar mu bo pridobil največ simpatij med ljudstvom in novih pristašev. Prečitala se je nato še brzovakova občnega gledališča Mayerja, izrekla dosedanjemu predsedniku za njegovo požrtvovano delovanje, in gosp. Sič je v imenu zborovcev zagotovil odpocanca osrednjega vodstva stranke, da bo društvo vedno delovalo v označeni smeri, pri čemer pa mu je treba podporo odločajočih činiteljev, ki naj so dobiti naklonjeni. Izreklo se je že nekaj zdravje, nakar so se zborovci razšli, gotovo prepričani, da bo ta občni zbor obudil najlepši uspehov. Odbor se je konstituiral takole: Predsednik Albert Sič, I podpredsednik Avgust Repič, II. podpredsednik Janko Kocjan, tajnik Jak. Smole, tajnika nam. Matko Röthl, blag. nam. Ivan Trutnik, kujničar Lovro Breznik, odborniki pa Anton Stražišar, Fr. Urbančič in Anton Verbič.

Cercle Franco Illyrien. Vlada je odobrila pravila tega društva in sklicuje pripravljalni odbor prvi redni občni zbor na sredo, dne 31. marca, ob polu 8 zvečer v restavracijski prestori »Narodnega doma«. Na sredru so naslednje točke: 1. poročilo o pripravah za redno društveno delovanje; 2. volitev predsednika in cd. občnega, 3. slučajnost. — Želeti je, da se udeleži občnega zabora vse tiste dame in gospodje, ki bodo dnuštu pristopili, ker le po številu članov je mogoče določiti članarino. Tudi je potrebna počasnost in udeležba, da se člani dogovorijo glede ur. Pripravljalni odbor je vse v red spravil, tako da bo moglo društvo takoj začeti svoje delovanje.

šien, ki je interveniral pri njem, da bi preklical svojo abdikacijo, izjavil: Prosim vas, obdržite vodstvo radikalne stranke, zakaj prepričan sem, da bo skoraj prisel čas, da boste lahko uresničili svoje načrte, ki je v sedanjem neugodnem mednarodnem položaju ni bilo mogoče izvesti.

Umrli so v Ljubljani.

Dne 24. marca: Anton Zupan, mesar in posestnik 50 let, Stari trg 18. Jera Škafar, mestna ubog, Japljive ulice 2. — Pavla Toni, dela čeva hči 11 mes, Ces'a v mestni log 5. — Terezija Cerar, branjevka, 89 let, Radetčega cesta 1.

Dne 25. marca: Anton Finžgan, poslovodja, 61 let, Rimska cesta 23. — Katarina Jerina, posestnica, 80 let, Karurove ulice stev. 16.

V deželnih bolnicah:

Dne 22. marca: Helena Hribar, krojčeva žena, 53 let.

Dne 23. marca: Karel Tscheschark, ravnovodja, 41 let.

Dne 24. marca: Roman Murko, trgovski sotrudnik, 25 let. — Feliks Suhadolec, čuvajev sin, 15 let.

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 29. marca 1909.

Pšenica za aprila 1909. za 50 kg K 14.05
Pšenica za oktober 1909. za 50 kg K 11.16
Rž za april . za 50 kg K 10.20
Koruza za maj . za 50 kg K 7.60
Oves za april . za 50 kg K 9.82

Efekt v.
10 ceneje.

Meteorologitno poročilo

Vilina nad morjem 306.9. Srednji zračni tlak 736.0 mm.

marca	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
27.	1. zv.	730.4	6.1 sl szah	oblačno	
28.	7. zl.	734.2	4.2 sl. vzhod		
"	2. pop.	733.9	10.9 sl jug	del. obl.	
"	9. zv.	731.2	4.6 sl. svzvod	jasno	
29.	7. zl.	733.7	0.4 sl. sever	mehga	
"	2. pop.	732.0	13.2 sl. jzah	jasno	

Srednja včerajšnja in predvčerajšnja temperatura 6.2 in 6.6; norm. 5.8 in 6.0. Padavina v 24 urah 0.0 in mm 0 mm.

Brez vsakega posebnega obvestila

Katarina Pichler naznanja potra najgloblje žalosti v svojem karor tudi v imenu vseh ostalih srodnikov vsem mnogoštivnim prijateljem in znancem, režalostno vest, da je Brgu Vsegamogočnemu dosplo pokicati k sebi njenega iskreno ljubljenega, nepozabnega, preblagega soproga, oziroma brata, strica, gospoda.

Josipa Pichlerja

c. kr. okrajnega tajnika in pomožnega konceptnega uradnika deželnega odbora v p.

ki je danes v 5/4 popoldne po zelo dolgi in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče, v starosti 77 let, vdan v božjo voljo mirno izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši dne 29. marca ob 3 popoldne iz hič žalosti, na Starem trgu št. 17 na pokopališče pri Sv. Križu.

Sv. zadušne maše se bodo služile v župnijski cerkvah sv. Jakoba in Marijinega oznanjenja.

Preblagi rajnik se priporoča v pobožno molitve v blag spomin.

V Ljubljani, 29. marca 1909.

Venci se na željo pokojnika hvalno odklanjajo.

Berhardinska psica

11 mesecev star, se cenó preda v Študentovih ulicah štev. 13, I. nadstr. v Ljubljani. 1275 1

Ponudbe pod „100“ na uprav. „Slov. Naroda“. 1264-2

Kontoristinjo

popolnoma zmožno slovenščine in nemščine, sprejme tako L. Sebenik v Spodnji Šiški. 1226 4

Gosja jajca

za valjenje se dobijo pri Francu Bizjanu v Spodnji Šiški štev. 130. 1278-1

Za restavracijo „hotela pri Maliču“ se še dober 1233-2

gostilničar

na račun. Prednost ima tisti, katerega soproga je dobra kuharica.

Mlinar

ki je neoženjen, se lăže za valjoni mlin. Nastop tako. Plača po dogovoru.

Anton Polanc 1284 3
Radeče pri Zidanem Mostu.

Št. 2480/V. u. 1224-3

Razglas

o klasifikaciji konj leta 1909.

Klasifikacija konj in tovorne živine se bo vršila letos po razpisu c. kr. deželne vlade z dne 18. marca 1909. štev. 6541 za mesto Ljubljano dne 1., 2. in 3. aprila, in sicer na konjskem sejmišču poleg mestne klavnice po nastopnem redu:

Dne 1. aprila t. l.: a) ob 9 dopoldne za II. okraj (št. Jakobski del)

b) ob 10. dop. za III. okraj (dvorni del).

Dne 2. aprila t. l.: ob 9 dop za IV. okraj (kolodvorski del).

Dne 3. aprila t. l.: a) ob 9. dopoldne za I. okraj (Šolski del);

b) ob polu 10. dop. za V. okraj (predkraji: Hradeckega vas, Dolenjska cesta Hauptmanca, Ilovica, Karolinska zemlja, Črna vas);

c) ob 10. dopoldne za Vodmat;

d) ob polu 11. dop. za vse one konje, ki so bili dne 1. in 2. aprila zadružani.

Tega reda se je strogo držati.

Dohod v klasifikacijskem prostoru je od Grubarjevega kanala. V obližju tega prostora ni dovoljeno puščati voz.

Ako bi kakake konje ne bilo mogoče v določenem času pripeljati k ogledu, je vzrok naznaniti pravočasno mestnemu magistratu ali pa komisiji.

Za konje, ki so opročeni od klasifikacije in za žrebove, ki letos ne dopolnijo četrtega leta, bi primesti v smislu § 7 ministrske naredbe z dne 18. marca 1891, št. 35 drž. zak. izpraveva, obsegajoča razloge opravitev in izdana po dveh posestnikih, katerih konji se predstavljajo. Lastniki konj se opozarjajo, da je vse izpremene, ki se dogode v času med naznanitvijo in pa med klasifikacijo konj, to je od 16. marca do vstetega 3 aprila naznaniti mestnemu magistratu.

Lastniki konj, ki opuste predstavo svojih konj in se ne morejo dovolj opravičiti, se kaznujejo v smislu ministrske naredbe z dne 30. septembra 1857 drž. zak. št. 198 z globo do 200 K ali z zaporom do 20 dni; poleg tega pa morajo plačati vse stroške poznejše klasifikacije.

Preblagi rajnik se priporoča v pobožno molitve v blag spomin.

V Ljubljani, 29. marca 1909.

Venci se na željo pokojnika hvalno odklanjajo.

Prodajalka

ki ima trgovski kurz, bi spremnila službo kot prodajalka ali kontoristinja. Veča je slov. in nem. jesika.

Ponudbe pod „100“ na uprav. „Slov. Naroda“. 1264-2

Naslov pove upravništvo „Slov. Naroda“.

1212-4

Sprejme se tako!

učenka

starca 14—16 let, iz boljše hiše, poštenih staršev, veča slovenskega in nemškega jesika, zdrava, krepa in simpatične zunanjosti, v manufakturno trgovino pri „Kralj“ Leopold Fukić v Postojni na Notranjskem. 1248 2

za galanterijsko blago in pleten event. pristopi lahko tudi kot žabnik.

Pismene ponudbe pod „H. K.“

posta restante Ljubljana.

1265

Iščem dobro uvedenega

potnika

za galanterijsko blago in pleten event.

pristopi lahko tudi kot žabnik.

1265

Pristen dober

brinjeve

se dobi pri

L. SEBENIKU v Spod. Šiš.

452

1265

Kavarna

, Leon'

na Starem trgu št. 30.

je vsaki dan

uso noč odprt.

399 27

V kavarni je

električni klavir.

Z odličnim spoštovanjem

Leo in Fani Pogačnik.

1265

državne železnice.

1265

Izvleček iz voznega reda.

Veljavljen od 1. oktobra 1908. leta.

Odhod iz Ljubljane inž. žel.

1265

zjutraj. Osebni viak v smeri: Tržič,

Lesencice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorica,

č. žel. Trst, c. kr. drž. žel., Beljak čez Po-

drožico, Celovec, Prago.

1265 zjutraj. Osebni viak v smeri: Gro-

suplje, Rudolfov, Straža-Toplice, Kočevje.

1265 predpoldne. Osebni viak v smeri:

Grosuplje, Rudolfov, Straža-Toplice, Kočevje.

1265 predpoldne. Osebni viak v smeri:

Tržič, Lesencice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorica drž. žel., Trst drž. žel., Beljak, (čez Podrožico) Celovec, Prago.

1265 predpoldne. Osebni viak v smeri:

Grosuplje, Rudolfov, Straža-Toplice, Kočevje.

1265 predpoldne. Osebni viak v smeri:

Tržič, Lesencice, Trbiž, Beljak, (čez Podrožico) Celovec, Prago.

1265 zjutraj. Osebni viak v smeri: Tržič,

Lesencice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorica drž. žel., Trst drž. žel., Beljak juž. žel., (čez Podrožico) Celovec, Prago.

1265 zjutraj. Osebni viak v smeri: Grosuplje,

Rudolfov, Straža-Toplice, Kočevje.

1265 zjutraj. Osebni viak v smeri: Tržič,

Lesencice, Trbiž, Beljak, (čez Podrožico) Celovec, Prago.

1265 predpoldne. Osebni viak v smeri:

Grosuplje, Rudolfov, Straža-Toplice, Kočevje.

1265 predpoldne. Osebni viak v smeri:

Tržič, Lesencice, Trbiž, Beljak, (čez Podrožico) Celovec, Prago.